

Forfatter: Ewald, Carl

Titel: BREV TIL: Faber, Jytte Johanne FRA: Ewald, Carl (1856-10-15/1908-02-23)

Citation: Ewald, Carl: "BREV TIL: Faber, Jytte Johanne FRA: Ewald, Carl (1856-10-15/1908-02-23)", i *Breve til mine Børn fra Paris*, Gyldendalske Boghandel Nordisk, s. 43.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001913015-000-shoot-L0019130150000004.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve til mine Børn fra Paris

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Hver Dag ved Firetiden sér jeg paa Boulevarden tre unge Fyre, der altid følges ad og trods deres ejendommelige Ydre ikke synes at tiltrække sig nogens Opmærksomhed uden min.

Men her i Paris vender man sig knap efter en Hindu i Nationaldragt.

„Peintres artiste,“ siger min garçon og trækker beklagende paa Skuldrene.

Han har fanget mit Blik efter de tre og er som altid af sig selv til Rede med en lille Oplysning. Jeg skylder ham allerede mange Gange mere, end Centimer kan udtrykke.

Og han sér altsaa paa Kunstens grønne Spirer med samme Overlegenhed som en agtbar, dansk Overkelner.

Nu skal det indrømmes, at de unge Herrer ikke sér videre skatteydende ud.

s. 44De er ganske ens. Æventyrlig spidse Skæg og flagrende Romanhaar. Uhyre Bulehatte med uhyre Buler i, fyldte til Randen med Støv fra Dagen og Vejen. Ikke noget synligt Linned, korte, ærmeløse Kapper, snævre Bukser, som er trodsigt flossede forneden, og højst paaklagelige Støvler.

De ryger Shagpipe og spytter langt og lydeligt. De sér slet ikke paa Mændene og frækt paa Damerne. Hver Gang de kommer ud for den store Kunsthandlers Vindu ved Siden af Kaféen, staa de stille, peger paa de udstillede Malerier, sér maalløse paa hinanden og griner djævelsk.

Der er ingen Tvivl om, at det er Folk, som har Fremtiden for sig. Jeg kender dem jo hjemmefra. Her er blot Fremtiden saa meget større og Nutiden derfor noget grueligere.

Men stop lidt ... nu sér jeg det. Det er hverken mere eller mindre end de tre udødelige Musketerer i moderne Udgave ... mousquetaires artiste ...

s. 45Jeg gaar efter dem, fast besluttet paa ikke at slippe dem, før de har bønhørt mig.

Og det bliver en drøj Tur.

Først to Gange gennem de indre Boulevarder. Saa en Sviptur i Champs Elysées. Og saa Pokker i Vold over paa rive gauche gennem Egne, jeg aldrig har sét ... gennem Byer, maa jeg hellere sige, for Paris er i Virkeligheden en Mængde Byer, som har lagt sig klods ved Siden af hinanden og er bleven sig selv endda.

Jeg faar ikke Tid til at sé mig om af Frygt for, at mine Musketerer skal slippe mig af Hænde.

Nu forsvinder de i en Port. Jeg sér dem staa derinde i Halvmørket og stikke Hovederne sammen. Lidt efter kommer Athos og Porthos ud igen og giver sig til at vandre taalmodig op og ned ad Fortovet.

Jeg gætter, at Aramis er paa et Laanekontor. Men jeg gætter fejl. Dér er han og har en Kavalér med, der sér aldeles ud som han selv og de andre.

s. 46D'Artagnan naturligvis, jeg Fæ.

Videre vandrer vi alle fem og ender omsider i en lille Restaurant paa den anden Side Kirkegaarden Montparnasse.

Musketererne er aabenbart kendt herinde. De sætter sig ved et Bord ved Hjørnevinduet, hvorfra de kan sé ud over Gaden, hvor det elektriske Lys allerede er tændt. Jeg tager Bordet nærmest ved dem og bestiller mig noget Mad.

De har sat deres Kærester Stævne og er utaalmodige over, at de ikke kommer. Men ingen af dem har Ur paa Lommen, og der er heller intet i Restauranten, saa Utaalmodigheden kan ikke faa nogen rigtig Basis.

Og dér er de da ... d. v. s. der er kun tre. De bliver modtaget med en Strøm af Bebrejdelser, som de svarer paa, mens de skiller sig af med deres Overtøj. Saa sætter hver sig hos sin Ven ... det er d'Artagnan, som ingen Pige har, og han sér ked ud af det.

Der begynder en vældig Diskussion om s. 47Spisesedlen. Det er Fest i Dag, og ingenting er godt nok. D'Artagnan, som kun har sig selv at betale for, stiller de vildeste Forslag, som Athos forkaster, saa hurtig som de fremkommer. Omsider bliver man enige, og Serveringen begynder.

Jeg drikker min Vin, som er udmærket, og sér paa Damerne.

De er alle tre ganske unge og slanke, tarveligt og smukt klædt, fulde af Ynde i deres mindste Bevægelser. Deres Ansigter er den Slags moderne, som ingen Ting siger, før de smiler eller taler.

Som de sætter sig til Rette og ordner deres Haar og snakker med deres stille Stemmer, kalder de frem i min

Erindring hundrede nordiske Billeder, hvor Kunstneren med en Haand, der ikke rystede, har fæstet sin Hustru og sit Hjem paa Lærredet.

Jeg retter et Spørgsmaal til Porthos, som sidder mig nærmest. Han svarer høfligt den fremmede. Athos føjer en yderligere Oplysning til, Aramis korrigerer ham, d'Artagnan s. 48 udbeder sig med største Artighed en nærmere Forklaring af min Mening. En af Damerne har forstaaet mig bedst og udvikler det for sit Selskab.

Lidt efter sidder jeg ved Musketerernes Bord. Jeg bliver forestillet for Mademoisellerne Amélie, Madeleine og Hortense, faar Lov til at bestille et Par Flasker Vin og hygger mig godt hos mine nye Bekendte.

Jeg vilde lyve, om jeg sagde, jeg forstod for mange af deres Ord ... de taler ustandselig med rivende Fart og i Munden paa hinanden. Jeg vilde lyve grovere endnu, hvis jeg nægtede, at jeg forstod deres Mening. Nok har jeg Kone og Børn og Møbler og et Par kvitterede Regninger, men jeg har ikke glemt de grønne Dage, da jeg ikke ejede nogen af disse Valuta, men ellers den hele Verden.

Vi snakker — de snakker — om Kunst.

Den sjofle Kunst, som fylder Markedet under Avisernes Trompetstød ... den gode Kunst, som hænger uanmeldt, usolgt og s. 49 usælgelig paa deres og deres Venners Ateliervægge ... Kæltringekunstnerne, som lefler for Publikum ... den ærlige Kunstner, som dør af Sult.

De finder de platteste og de sublimeste Udtryk for deres Foragt og deres Beundring. Athos er den mest tungt bevæbnede, Porthos den groveste, Aramis den vittigste.

D'Artagnan farer op og forsikrer os, at han giver baade den gode og den daarlige Kunst Døden og Djævelen. Han vil aldrig mere røre Pensel og Palet. De andre siger, han er bare syg. I Fredags forlod Jeanne ham, og han har endnu ikke faaet sig en anden Elskerinde. Ellers er han den dygtigste af dem alle.

Skulde jeg ikke kunne forstaa det, selv om det gaar for sig paa Fransk? Har jeg ikke været med til det før, selv om Ord og Gestus ikke var saa rasende ... selv om Vinen hverken var saa god eller saa billig ...

Jeg sér til de tre Damer.

De tager ingen Del i Diskussionen, hører s. 50 slet ikke efter. De snakker ivrigt med sagte Stemmer ... saa dyrt al Ting er blevet ... det er næsten umuligt at skaffe Grøntsager nu ...

Saa kommer Øjeblikket, da Musketererne har brændt alt deres Krudt af, og jeg maa til at fortælle om mig selv.

Med Danmark kommer jeg naturligvis ingen Vegne. Jeg stikker dem Thorvaldsen ud ... H. C. Andersen ... Finsen ...

Var han peintre artiste?

Ærlig og frejdig fortæller jeg dem da, at jeg er rejst ud for at studere til grandpère-Eksamen.

Jeg skildrer dem Forholdene i mit Fædreland, hvor enhver Mand underkastes den strengeste Prøve, naar han skal til at være Bedstefar. Ikke blot sonderes hans Liv i dets skjulteste Folder. Ikke blot vejes alt, hvad han har gjort og sagt, paa Guldvægt. Men han maa fremstille sig for Eksamenskommissionen, der bestaar af Højesteret og Ministeriet under selve Majestætens Forsæde og dokumentere, at han er en s. 51 vis Mand og en verdensferen Mand, hvem man kan betro Bedstefaderværdigheden, der i Danmark anses for lig med de højeste Udmærkelser.

Jeg taler mig varm og mærker med Fryd, hvordan det franske Sprog spiller paa min Tunge. De stirrer paa mig med runde Øjne.

„Og Barnebarnet,“ siger Aramis. „Hvis De nu ikke bestaar Eksamen?“

„Saa bliver Barnet druknet.“

„ Vous vous moquez de nous, monsieur, “ siger Mademoiselle Hortense fortrydelig.

Vi brister allesammen i en umaadelig Latter.

Og herefter er der ingen Tvivl om, at jeg er en storartet gammel Fyr.

Vi vil sés tit. Jeg skal komme op og sé deres Billeder. Om jeg har i Sinde at blive længe i Paris? Jeg skal ikke bo paa det Hotel. De skal skaffe mig et pragtfuldt Værelse herovre paa Gauche'n ... med Sovekabinet og Udsigt over Luxembourgghaven.

Ewald, Carl, *Breve til mine Børn fra Paris*,

De skal forestille mig for en smuk Dame s. 52... en rigtig god og kærlig lille Pige, som skal styre min Menage saa mageløs økonomisk ...

Ja, Børn ... jeg véd skam ikke, hvad det var blevet til, hvis ikke pludselig d'Artagnan, som sad nærmest ved Vinduet, var fareet op med et højt Brøl.

Han peger ud, og vi løber alle til.

Nede paa den lyse Gade kører en elegant Herre i aaben Landauer... pelsklædt Kusk og Tjener, Gummihjul, dansende Skimler, Bjælder paa Seletøjet ...

De fortæller mig, at det er en berømt Maler.

Oprindeligt et stort Talent ... kunde naaet det højeste. Solgte sig til Publikum for Guld ... nu Verdens elendigste Plakatsmører ... den lumpneste Gøgler ... har tjent ti Millioner paa sit Svineri ... forleden var en Ven af dem hos ham for at vise ham sit Arbejde ... han blev ikke engang modtaget ... merde ... merde ... merde ...

Manden dernede er længst rullet bort s. 53 paa sine Gummihjul. Men Musketererne tumler omkring mig med sorte Øjne og vanvittige Gebærder. De kan aldeles ikke forstaa, saa udeltagende jeg er, og bliver ved med deres:

„Merde ... mer de ... merde.“

Jeg føler mig som en rigtig Lus.

For jeg kender jo ikke Maleren. Og jeg forstaa mig kun lidt paa Kunst. Og jeg véd saa godt som nogen, at der skal tjenes Penge til Kone og Børn.

Vi har vist ogsaa drukket for megen Vin. Det summer i mit Hoved.

Men først og sidst har jeg Fornemmelsen af, at jeg er saa rent fortvivlende dansk.

Det er mig ganske umuligt at udtrykke mine Tanker paa Fransk. Formodentlig eksisterer der slet ikke saadan noget hernede. Jeg har læst engang, at der ikke er noget fransk Ord for Hjem. Der er da heller ikke nogen hos os, der tager saa forfærdelig paa Veje ...

„Merde,“ skriger de, „ merde ... merde.“

Saa klarer det pludselig for mig.

s. 54, „I har Ret,“ siger jeg. „Den Mand, som i vore Dage ejer ti Millioner ... han er ... han maa være ene merde.“

Vi sidder atter om Bordet.

Musketererne konfererer hviskende, ogsaa med deres Damer. Resultatet foreligger lidt efter i tre nye Flasker. Da de er tømte, giver jeg andre tre, og Aftenen ender i Glans og Glæde.

Nu er der ingen Tvivl om, at denne Dags Oplevelser er et alvorligt Vink fra Himlen. For da jeg kommer til mit Hotel, ligger der midt paa Bordet Kæmpens Brev, hvori hun højtidelig meddeler mig, at nu vil hun være Maler for Alvor.

Det er blot underligt, at Himlen ikke efterhaanden kender mig bedre.

Meddelelsen kommer mig naturligvis ikke overraskende.

Kæmpen kan hverken læse eller skrive, sy eller brodere. Husgerning snyder hun sig fra, som enhver brav ung Pige nu om Dage. Saa ét Sted maatte det jo slaa ud.

Sé har hun altid kunnet. Tegne har hun s. 55 altid gjort. Talent har hun. Om hun har Talent nok, kan bare Tiden vise. Der skal Flid til, Udholdenhed, Held og Humør.

Hun har altsaa min faderlige Velsignelse.

Og for at hun ikke skal blive vigtig og Haps ikke skinsyg, erklærer jeg med det samme, at det vilde være mig en stor Glæde, om alle mine Børn blev Kunstnere, Journalister eller Forfattere.

Der er jo ingen Tvivl om, at det er langt bedre Livsstillinger end de fleste andre.

Ewald, Carl, *Breve til mine Børn fra Paris*,

For at begynde med det økonomiske, hvad der maaske er sømmeligst for en ansvarlig Fader, og i en Verden, hvor Pengene rangerer saa højt, at Falskmøntneri bliver straffet strengere end Voldtægt, saa tjener en dygtig Kunstner, Forfatter, Journalist flere Penge end f. Eks. en Embedsmand.

Og saa forresten ...

Skal jeg ønske min Datter et Embede som Lærerinde, hvor hun Dag efter Dag og Aar efter Aar afstumpes i Omgangen med den lille Tabel og de store Profeter s. 56 og rekreerer sig som Bestyrelsesmedlem i Mødres og Børns Bispisning eller som Taler for Kvindens Valgret?

Skal jeg ønske min Søn bisat i et juridisk Kontor, hvor Støvet falder tættere og tættere paa hans Sind, mens han avancerer, og han tror, han børster det af sig, naar han gaar til Middagsselskab eller L'hombre?

Skal jeg ønske hende en tom, men privilegeret Stilling som Hustru? Skal jeg ønske ham bag en Disk, hvor han leverer to Løgne pr. Pund og tre pr. Alen?

Ære være dem. Ære være dem alle og mange fler. Det er nødvendigt, at der er saadan nogle. Det er rimeligt, at I bliver saadan nogle.

Men ønske Jer ind i det ... puffe Jer ind i det ... glæde mig ved at sé Jer under Arbejdets Forbandelse, naar jeg véd, man kan leve under dets Velsignelse ...

Kæmpe ... du har valgt et dejligt Liv ... et Friherreliv ... et Liv, der leves.

Men søstærk maa du være, for du kommer til at vippe.

s. 57 Du kommer til Tops, hvor der ingenting er uden dig og dit Arbejde, hvor Himlen er mere blaa og Luften mere klar end noget andet Sted paa Jorden. Og du kommer til Bunds i Bølgedalen, hvor du ikke kan øjne en Stump Stjerne og misunder den mindste Spækhøker i Løgstør.

Du kommer til at føle dig hævet over hele Verdens Dom og knust under en Dumrians Kritik. Du kommer til at savne en Hundredkrone saa bittert, som hang Livet og Lykken af den, og du kommer til at juble over en Tikroneseddel, som kunde du klare dig med den til dine Dages Ende.

Du kommer til at leve og betale for dig.

Men enten det gaar godt eller skidt, maa du altid være vanvittig storsnudet og usigelig beskeden. Du maa aldrig slippe din Længsel efter Bjergets Top og altid gøre din Gerning i Dalen. Du maa føle dig kapabel til at smykke en Domkirke og være glad, naar du faar Lov til at dekorere en Retirade.

Maaske slipper du nemt til det. Dit Humør s. 58 er saadan, at jeg kunde tænke mig det. Der er Kunstnere ... udmærkede Kunstnere ... hvis Liv rinder som en Dans, fordi de hurtigt og lykkeligt fandt den Plads, der var deres, og forsvarede den, mens de maledede baade sig selv og Menneskene tilpas.

Men det kan ogsaa være, du stiler saa stort og saa sært, at du ingen Forstaaelse finder ... Aar igennem ... aldrig maaske. Saa kommer du til at vandre ensom og mager gennem Verden, nære dig af din Tro og din Trods og lappe din Fattigdom med Drømmen om evig Berømmelse.

Det har ogsaa sin Charme. De store, som først levede, da de var døde, havde Stunder, om hvis Skønhed vi andre ingen Anelse kan have.

Og hvis det gaar dig saadan, at det brister for dig ... at du selv sér, du spændte Buen for højt og maa nøjes med det, der var mange Gange mindre end din Ungdoms Drømme ... naa ja, saa maa du nøjes.

s. 59 Er der ingen andre, der maa det ... ingen Videnskabsmænd, Embedsmænd, Købmænd, Bønder og Skoflikkere?

Men først skal du nu kile paa og lære dit Haandværk ... slide som en Svend, forstaar du. Og saa skal du ud i Verden, hvor de store Fugle flyver, og de smaa Fisk bliver ædt ... langt ud ... længe ude ... til du kender dine Kræfter.

Du har min faderlige Velsignelse, Kæmpe.

Det vil være mig en Ære og en Hjertens Glæde at træffe dig blandt Musketererne paa Knejpen bag Kirkegaarden Montparnasse.

Og skulde det ské, at du kom til at køre i Landauer med pelsklædt Kusk og Tjener, Gummihjul, dansende Skimler og Bjælder paa Seletøjet ...

Ewald, Carl, *Breve til mine Børn fra Paris*,

Naa, ja. Jeg er en Mand, der har oplevet lidt af hvert, saa jeg finder mig vel i det ogsaa.